

Mr. NADA ŠTRUMBERGER
Fakultet prometnih znanosti
Zagreb

Tehnologija i organizacija prometa

Stručni rad

UDK: 656.7.074

Primljeno: 21.09.1989.

Prihvaćeno: 12.12.1989.

PRIJEVOZ ŽIVIH ŽIVOTINJA ZRAKOPLOVOM

SAŽETAK

Prijevoz živih životinja zrakoplovom specifičan je način prijevoza. IATA je postavila opće propise za prijevoz živih tereta i tih se propisa mora pridržavati svaki prijevoznik, dopunjujući ih još i internim propisima.

IAT je u "Uslovima za prevoz robe" točno definirao prijevoz živih životinja, ali ako se nepravilno rukuje pošiljkom, može doći do uginuća životinje i umanjenja ugleda zračnog prijevoznika.

1. UVOD

Razvoj putničkoga zračnoga prometa nije pratio paralelan razvoj teretnoga zračnog prometa. Glavni razlog je bila mala nosivost zrakoplova koja nije dopuštala da se osim ljudskog povećća i robni teret.

Do drugoga svjetskog rata zrakoplovi su bili malih dimenzija i nosivosti tako da se osim putnika i njihove prtljage u teretne prostore mogla ukrcati samo pošta. Od 1945. godine brz razvoj zrakoplovstva uvjetovao je uvođenje čistoga teretnog prometa i regulaciju prijevoza na svjetskoj razini. Na Međunarodnoj konferenciji u Chicagu donijeta su zajednička pravila za prijevoz tereta s naglaskom na specijalne vrste.

Takvim određivanjem stvorena je skupina pošiljaka koje zbog svojih karakterističnih svojstava zahtijevaju specijalan tretman. Skupina je nazvana "specijalni teret", a jednu podskupinu čini i prijevoz živih životinja kao najspeficijalniji teret koji se prihvaća na prijevoz zrakoplovom.

2. ŽIVE ŽIVOTINJE (LIVE ANIMALS) - AVI

Žive životinje se prihvaćaju na prijevoz u putničkim i teretnim zrakoplovima. Za njihov prijevoz postoje pravila koja variraju od prevozioca do prevozioca. U teretnim zrakoplovima mogu se prevoziti sve životinje osim žirafa, a za prijevoz u putničkim zrakoplovima postoje stroža ograničenja.

Radi lakšeg snalaženja žive životinje su podijeljene u devet skupina:

- 1) majmuni, stoka,
- 2) akvarijske ribice,
- 3) aligatori, kameleoni, krokodili, iguane,
- 4) insekti, miševi, psi, mačke,
- 5) mravojedi, medvjedi, divlje mačke, divlji psi, mungosi i sl.,
- 6) ptice, perad stara jedan dan,
- 7) afrički tvorovi, hermelini, jazavci i sl.,
- 8) činčile i

9) morski lavovi, tuljani.

2.1. Prihvat na prijevoz

Na odlet se prihvaćaju samo potpuno zdrave životinje. Prevozioc snosi punu odgovornost ako životinja uginu u toku leta, pa je stoga obvezna veterinarska kontrola prije leta. Skotne životinje bit će prihvaćene samo uz veterinarsko uvjerenje da je životinja sposobna izdržati uvjete leta i da ne postoji mogućnost okota u toku prijevoza.

Robna služba dužna je osigurati teretni prostor do odredišta, a na dan prijevoza treba poslati poruku o specijalnim vrstama tereta.

Posiljalac je dužan dostaviti detaljan opis životinje, urediti sve potrebne dokumente za prijevoz (veterinarsko uvjerenje, dozvola za uvoz/izvoz). Kada su potvrđene rezervacije, izdaje se zračni tovarni list i sklapa ugovor o prijevozu. Pri prijemu živih životinja na prijevoz robna služba mora voditi računa o sljedećim elementima:

- 1) temperatura u toku prijevoza - ne prihvaćaju se na prijevoz životinje koje bi u toku leta mogle naići na temperature koje bi narušile njihovo zdravlje,
- 2) trajanje prijevoza - ako trajanje leta može dovesti do oboljenja ili uginuća životinje, mora se ruta putovanja podijeliti na etape,
- 3) prehrana i šetnja - prehranu životinje u toku leta treba svesti na minimum ali se mora osigurati dovoljna količina svježeg vode,
- 4) opasne životinje - moraju biti smještene u kaveze koji onemogućuju bijeg ali moraju omogućiti kretanje životinje,
- 5) liječenje životinje - treba izbjegavati davanje lijekova u toku leta, a ako je to neophodno, treba se obratiti veterinaru.

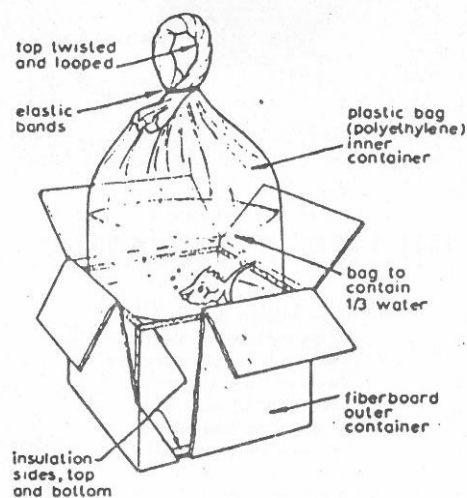
2.2. Pakiranje

Žive životinje prevoze se u ambalaži od drveta, metala, fibera, tvrdoga kartona, plastike i sl. Ambalaža mora biti konstruirana tako da:

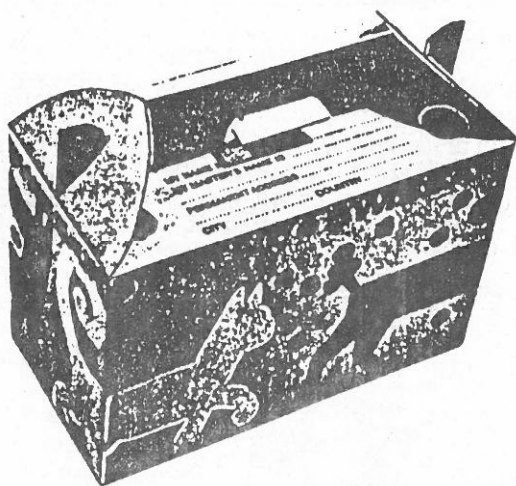
- onemogućiti bježanje ili međusobni kontakt životinja,
- dozvoli slobodu kretanja unutar kaveza, udobnost i sigurnost,
- spriječi gubitak hrane, vode i otpadnih materijala.

Dno ambalaže mora biti nepromočivo. Svaki kolet mora biti označen odgovarajućom naljepnicom. Koja će vrsta ambalaže biti upotrijebljena, ovisi o životinji:

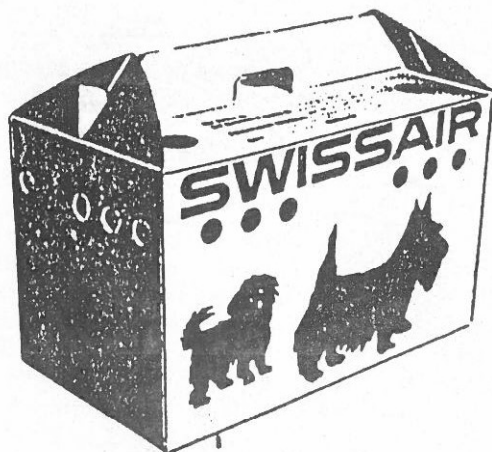
- a) majmuni se mogu prevoziti u kavezima od metala, sa stranicama od čvrstog metala, a na dno se postavlja posuda s upijajućim sredstvom;
- b) ribe (akvarijske) pakiraju se u plastične nepromočive vreće koje se stavljaju u kartonske kutije (sl. 1);

Slika 1.

Slika 2.

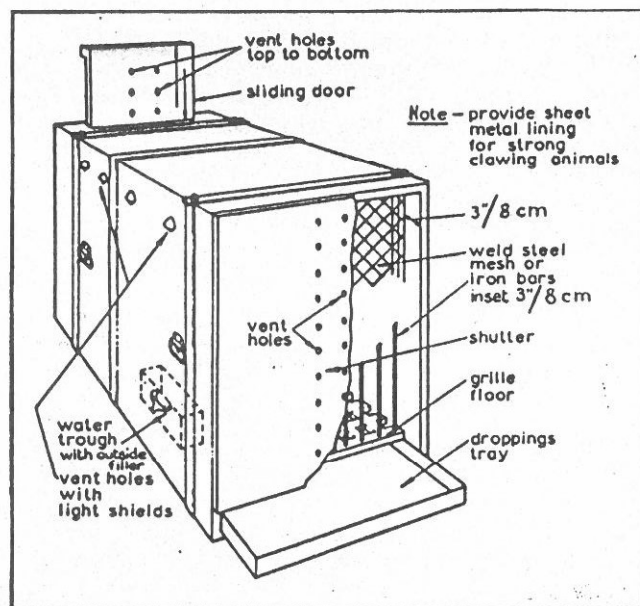

Slika 3.

- c) žabe, kornjače, zmije i sl. Žabe se pakiraju u metalne kontejnere bez oštih rubova. Zmije se pakiraju u metalne kontejnere koji moraju imati otvore za ventilaciju, prekrivene čvrsto fiksiranom sitnom čeličnom mrežom. Obvezno je stvaranje naljepnice "Otrovne zmije" ili "Neotrovne zmije" ("Poison snakes");
- d) psi i mačke (ljubimci, pitomi i dresirani) mogu se prihvatiti na prijevoz u putničkim zrakoplovima ako zadovoljavaju sljedeće uvjete:
- visina (od poda do ramena) do 25 cm
 - duljina bez repa do 50 cm
 - težina do 8 kg
 - da su smješteni u odgovarajuće kutije (sl. 2 i sl. 3).

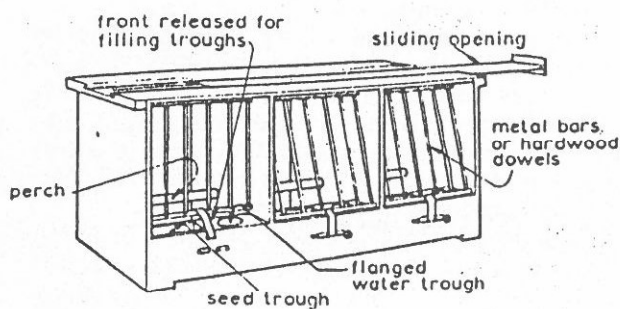
U putničkoj kabini dopušten je prijevoz samo jedne životinje. Prijevoz se naplaćuje kao višak prtljage. Za pse - vodiče slijepih (Seeying eye dog) ne naplaćuje se nikakva tarifa, ali se pas ne smije slobodno kretati po kabini i zauzeti putničko sjedalo. Psi i mačke većih dimenzija prevoze se u teretnim prostorima;

e) divlje životinje. Dopušten je prijevoz jedino u čvrstim metalnim kontejnerima - kavezima čija prednja stranica mora biti izrađena od čeličnih šipaka. Divlje životinje najbolje podnose prijevoz ako se prevoze u polumraku (sl. 4);

Slika 4.

- f) ptice pjevice i slične male ptice - prevoze se u kavezima od drveta, metala ili jakog fibera čiji su otvori prekriveni žicom ili mrežom odgovarajuće jačine, a po potrebi se montiraju i prečke (sl. 5);
- g) pilići, pačiči i slično prevoze se u ambalaži od kartonske ljepenke ili manjih drvenih sanduka. Poklopac mora biti od tvrdoga kartona na kojemu su probušene rupe tj. otvori za ventilaciju - zrak.
- I pojedine laboratorijske životinjice do-

Slika 5.

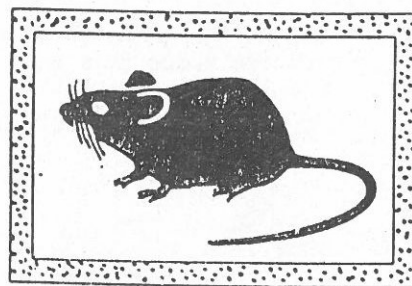
premaju se zrakoplovom, pri čemu se mora točno naznačiti pošiljka, kao na slici 6; h) hermelini, štakori, kunići i sl. prevoziti će se u kavezima napravljenim od drveta, metala i žičanih mreža (sl. 7).

Kavez s bilo kojom živom životinjom ne smije nikada biti ukrcan s pošiljkom restriktivnih materijala (otrovi, radioaktivni materijali, zapaljive tekućine i zapaljiva kruta tijela). Pri skladištenju minimalni razmak između tih pošiljaka mora biti dva metra. Pri prijevozu psa ili mačke kavez treba ukrcati blizu vrata teretnog prostora, a na usputnim aerodromima vrata treba otvoriti i omogućiti životinji pristup svježeg zraka.

Kapetanu zrakoplova potrebno je uvijek dostaviti informaciju o životinji, kao što je dano u prilogu, kako bi znao regulirati pravu temperaturu u određenom teretnom odjeljku.

Svaka kompanija ima pravo odbiti prijevoz životinje ako to smatra potrebnim. Npr., JAT ne prihvaća na prijevoz pčelinje matice,

Laboratory Animals

These animals are in a

FILTER CONTAINER

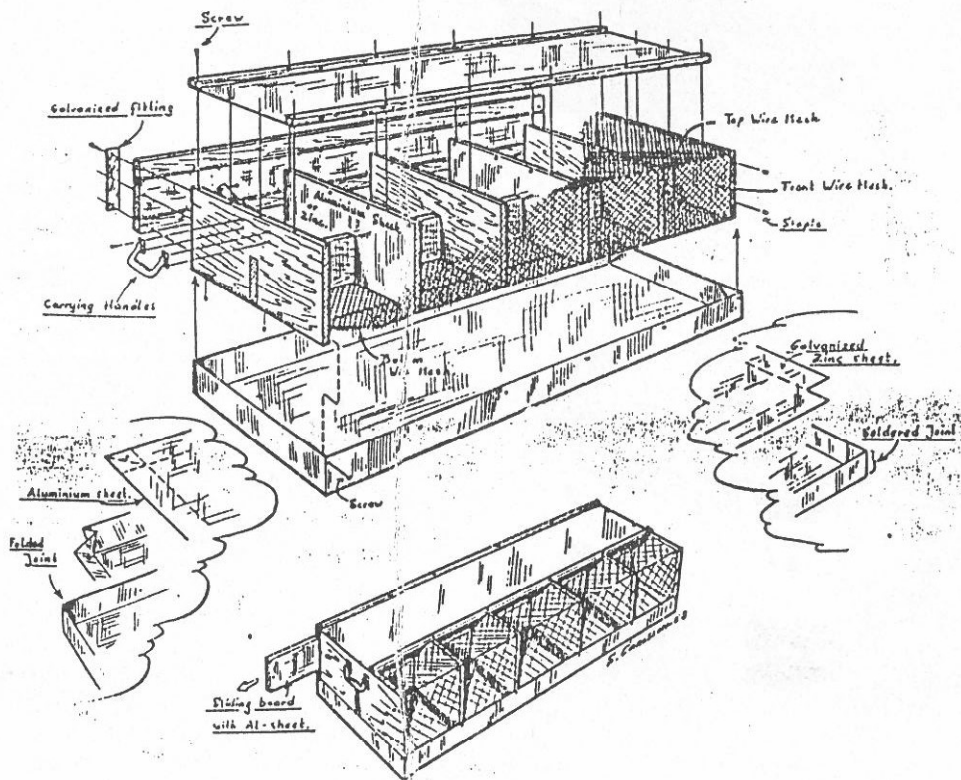
to exclude germs
If it is necessary to inspect them for any purpose, this must only be done under the direction of the consignee. If they are otherwise opened, or if they are given food or water, their value will be totally destroyed.

DO NOT OPEN, FEED OR WATER

Slika 6.

zbog osjetljivosti i velikog broja uginulih životinja po letu.

Tarifa koja je obračunana za prijevoz žive životinje može biti naplaćena samo na temelju "Prepaid" (plaćanje unaprijed tj. troškove pri-

Slika 7.

SWISSAIR		Captain's load information for Special Cargo						
Station	ZAG	Flight	453	Date	25.05	A/C	IB-ISM	Sign.
Description	Code	Quantity	*Loaded in Compt.	Station of Unloading				
☐ Radioactive yellow label materials (Cat. II and III)	RER	Transport Indexes						
☐ Explosives	REX	kg						
☐ Non flammable compressed gases	RGR	kg						
☐ Poisonous articles	RPO	kg						
☐ Flammable liquids and flammable compressed gases	RRE	kg						
☐ Flammable solids and oxidizing materials	RYE	kg						
☐ Corrosive liquids	RWH	kg						
☐ Magnetized materials	MAG	kg						
☐ (specify article):	ORA	kg						
☐ Cargo Aircraft only material (specify class of restr. article):	RDP	kg	Pol.Pos.					
☒ (specify): AVI - LIVE FROGS	AVI	0350 kg	2	ZRH				
☐								
☐								
*To be filled-in by the Loading Supervisor								
Remarks:								

jevoza plaća pošiljalac). Na taj način kompanije se osiguravaju jer u slučaju uginuća životinje u toku leta prevoznik ne bi mogao naplatiti troškove prijevoza od primaoca.

2.3. Ukrcaj

Do polaska leta živu životinju moramo čuvati u zatvorenom prostoru. Ako na aerodromu za to ne postoji specijalna prostorija, životinju stavljamo u skladište. Nakon otpreme skladište se mora dezinficirati.

Živu životinju ukrcavamo neposredno prije polaska zrakoplova. U slučaju kašnjenja leta ne smijemo životinju držati na platformi niti u bagažniku nego je robna služba mora vratiti u skladište. Robna služba dužna je prije ukrcaja provjeriti je li kontejner dobro zatvoren i paziti pri smještaju na to da bude uspravno postavljen. Kontejner sa živom životinjom ukrcava se, iskrcava i prekrcava isključivo ručno. Upotreba mehanizacije nije dopuštena.

3. ZAKLJUČAK

Prijevoz živih životinja najspecifičniji je dio prijevoza zračnog tereta zbog toga što se radi o "živom teretu". Da bi se taj prijevoz mogao obaviti na zadovoljavajući način, zračni prijevoznici stavljaju pojam sigurnosti ispred profita, brzine i redovitosti. IATA je postavila opća pravila za prijevoz živih životinja koja je svaki prevoznik dopunio internim propisima što se temelje na mogućnostima prijevoza.

JAT je "Uslovima za prevoz robe" definirao pravila:

- 1) na prihvata u putničke i teretne zrakoplove prihvaćaju se sve žive životinje osim žirafa i pčelinjih matice,
- 2) životinje moraju biti zapakirane u specijalnu ambalažu i zakačene naljepnicama,
- 3) ukrcajno - iskrcajno osoblje ne smije upotrebljavati mehanizaciju za rukovanje takvom pošiljkom.

Nepravilno rukovanje pošiljkom može dovesti do uginuća životinje, što šteti ugledu i vrijednosti prijevoznika.

SUMMARY

TRANSPORTATION OF LIVE ANIMALS BY AIRCRAFT

Transporting live cargo by air is a specific air transport aspect. IATA has issued general rules for live airfreight to be followed by individual world airlines in addition to their own internal rules and specifications.

Our flag carrier, JAT, has precisely defined live airfreight in its "Airfreight Procedure Manual", however sometimes certain irregular procedure in the process of transport may result in loss of live cargo and cause damage to the image of the airline in question.

LITERATURA

- [1] JAT: Uslovi za prevoz robe. 12/08/1987.
- [2] LJ. JOKA: Zrakoplovni propisi. Zagreb, 1982.
- [3] A. JOVANOVIĆ: Robni promet. Beograd, 1973.
- [4] IATA: Manual for carriage of live animal by air.
- [5] A. TADIĆ: Prihvati i otprema tereta i zrakoplova. VZŠ, Zagreb, 1977.